

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

ПУЛЬС

Аляксей КУДРЫН:

«Мяч зараз
на беларускім баку...»

Матчмасы ўвядзення рубля як адзінай валюты Саюзнай дзяржавы Расіі і Беларусі з 1 студзеня 2005 года залежыць ад беларускага боку. Пра гэта заявіў учора віцэ-прэм'ер, міністр фінансаў Расіі Аляксей Кудрын, паведамляе Расійскае інфармацыйнае агенцтва «Навіны».

Паводле слоў Кудрына, на ўрадзе Расіі чакаюць адказу ад беларускага боку. «Днямі старшыня Нацыянальнага банка Беларусі і беларускі пасол (Пётр Пракаповіч і Уладзімір Грыгор'ев — БЕЛАПАН) зрабілі заяву аб тым, што яны лічаць матчымым правесці перамовы па гэтым пытанні да канца першага квартала, — нагадаў віцэ-прэм'ер. — Час, што застаўся, яны лічаць дастатковым, каб увесці адзіную валюту».

Мяч зараз на беларускім баку, і мы чакаем адказу».

Аляксей АРЭШКА.

На складах «соліцца»
больш за мільён
бытавых гадзіннікаў

Гэта ў пяць разоў больш, чым вырабляецца штомесяц.

Паводле авестак Міністэрства статыстыкі і аналізу, найбольшы ўдзельная вага ў запасах гатовай прадукцыі займае прадукцыя прадпрыемстваў машынабудавання і металапрацоўкі (40,6 працэнта), харчовай прамысловасці (18,7), лёгкай прамысловасці (13,1), хімічнай і нафтахімічнай прамысловасці (9,9). Пры гэтым аб'ём запасаў у лёгкай прамысловасці складае 135,8 працэнта да сярэднямесячнага аб'ёму вытворчасці, у машынабудавання і металапрацоўкі — 100, у харчовай прамысловасці — 61,2. У прамысловасці будматэрыялаў гэты паказчык складае 63,8 працэнта, у лёгкай, дрэвапрацоўчай і паліграфічнай — 6,6.

Сярэдні бытавы тавар «лізіруюць» бытавыя гадзіннікі, якіх назапашана на складах у 5 разоў больш (1 млн. 119 тыс. штук), чым вырабляецца штомесяц; кухонна-прасавальныя машыны — у 4,5 разы больш (47 штук), матчыкі — у 3,6 разы (10 тыс.), шарыяныя тканіны — у 3 разы (705 тыс. пагонных метраў).

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Кантрабандыст
з абразамі

На мытні «Заходні Буг» затрыман 10 абразоў XIX стагоддзя. Як паведаміў БЕЛАПАН у прэс-службе УУС Брэскага аблвыканкома, кантрабандыст з абразамі спрабаваў пераправіць беларуска-польскую мяжу 28 студзеня праз пункт пропуску «Пясчатык». Неправуючы, раней судзімы за крадзяжы жыхар вёскі Вялікай Маткалы Брэскага раёна схаваў абразы ў тайніку, абсталяваным у паліўным баку «Мерседэса».

У дачыненні да кантрабандыста складзены пратакол ад адміністрацыйна-мытнай прапарушэнні. Абразы канфіскаваны і перададзены ў Брэсцкі Музей выратавання каштоўнасцей на экспертызу.

Валентина КАЗЛОВІЧ.

СТРАСБУРГ — МІНСК

Генсек Савета Еўропы хоча бачыць Беларусь цывілізаванай

А ці патрэбна гэта самому кіраўніцтву Беларусі?

Пасля прыняцця юрыдычным камітэтам Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ) жорсткай рэзалюцыі па зніклых у Беларусі (пра гэта «Народная воля» паведамляла ўчора) «беларускае пытанне» працягнулі абмяркоўваць у французскім Страсбургу ў наступныя дні. Намеснік старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) Яраслаў Раманчук сустракаўся, напрыклад, з генеральным сакратаром Савета Еўропы Вальтэрам ШВІМЕР-РАМ. ШВІМЕР выказаў жагдаліне бачыць нашу краіну ў кампаніі цывілізаваных дзяржаў Еўропы. Дэпутат Літоўскага Сейма Вацлаў Станкевіч ушчыў, што перапісаны беларускім уладам гэта непатрэбна...

Выступачы на пленарным пасяджэнні ПАСЕ, дэпутат літоўскай прэс-служба АГП, Вальтэр ШВІМЕР сказаў: «Я спадзяюся, што з'явіцца ў Савет Еўропы будзе ўжо хопіць 47 дзяржаў Еўропы, аб'яднаных на аснове агульнай культурнай спадчыны. Гэта краіны, што маюць агульную палітычную ідэнтычнасць, заснаваную на безумоўнай паводзе агульных каштоўнасцей палітычнай дэмакратыі, прыняцця вызначанага закона і права наваека».

У размове з Я. Раманчуком генеральны скарт Савета Еўропы патумачыў, што зараз членамі Савета Еўропы з'яўляюцца 46 дзяржаў і яго выкаванне — гэта зразумелы сігнал дэпутатам ПАСЕ, каб узуршыць і актывізаваць працу ў дачыненні да Беларусі. Сп. ШВІМЕР таксама выказаў сваё здзяўненне працягамі юрыдычнага камітэта ПАСЕ па беларускіх палітыках, што зніклі без вестак, а таксама даў станоўчую адказку працягу аб'яўлення палітычных сіл Беларусі ў народную кашылю. На яго думку, кансалідацыя нязменна прывядзе да дэмакратыі Беларусі.

Менш аптымістычнымі на конт найбліжэйшых перспектыв

Беларусі аказаліся іншыя сябры ПАСЕ. Дэпутат літоўскага Сейма Вацлаў СТАНКЕВІЧ, напрыклад, даў такі каментарый карэспандэнту Радзе «Свабода»: «Я ўпэўнены, што ў Беларусі не трэба быць у складзе Савета Еўропы, таму што, каб быць у Савете Еўропы, трэба падпісацца да ўваходу Еўропы ў гэтую за-

конаў і г.д. Калі афіцыйны Мінск будзе гэта рабіць, то ён не будзе мець магчымасці ўплываць на ўладу ў сваіх руках».

Сп. Станкевіч лічыць, што справаздача Хрыста Пургуры-дэса вельмі праўдзівая і можа спрычыніцца да ўводу санкцый супраць Беларусі Еўрасоюзам. Не зусім згодны са сваім ка-легам яшчэ адзін прадстаўнік

Польшчы дэпутат Генрык КРУЛЬ: «Асабіста я лічу, што Беларусь трэба працягнуць руку, лепіх збавіць з гэтай краінай, а не сфарміраваць, страціўшы праз гэта апошнія магчымасці ўплыву на ўнутраную сітуацыю ў Беларусі. Калі мы ізаляем Мінск, то ў краіне будзе знікць яшчэ больш людзей».

Сам аўтар навуковай справы Хрыста ПУРГУРЫ-ДЭС, як паведамляе Радзе «Свабода» са Страсбургу, дадаў: «Я вельмі імчыслам, што мая справаздача так высока ацэнена і ганаруся ёю. Спадзяюся, што член беларускіх уладаў, і асабліва Аляксандр Лукашэнка, адчуваючы, што Еўропа не вядзе з ім гульні, а сур'ёзна патрабуе правесці рас-судзіны ў справе зніклых».

Дарчы, пра незнаёма-насць беларускіх уладаў у налад-жанні цесных сувязей з уласны-мі палітычнымі структурамі Еўропы, пра якую ўгадаў Вацлаў Станкевіч, уладкаваў і той факт, што Уладзімір Канапелёў, віцэ-спікер Палаты прадстаўнікоў, на гэты раз не ашча-сціліў Страсбург сваім візітам. Раней галоўны парламенцкі «спітэрый», зладзіў, меў пра-язны ў Еўропу і саўзды туды, як да-дзіны на бліжэй. Прычыны, чаму сп. Канапелёў застаўся на гэты раз дома, на мой погляд, могуць быць дзве. Альбо Адміністрацыя прэзідэнта стамілася фінансаваць без-выніковыя выязны Канапелёва ў Страсбург, які спрабаваў уклічы еўрапейскім палітыкам у вушы «сараўданага праўду пра Бе-ларусь», і таму скартаваў яго пры-язны. Альбо Канапелёў ужо набыў абсалютна фсе суверэні ў стра-бургскім «Ду-Гі» для сваіх сва-свакоў. І таму выдараваў яго туды ўжо няма нагоды. Тым больш што, згодна з апошнім ра-зішнем юрыдычнага камітэта ПАСЕ, у гэтую арганізацыю больш і не запрасяць.

Алесь СЛІПЧ.

ЭКСПЕРТИЗА

Интеграционные поцелуи завели в окопы газовой войны

Александр
КЛАСКОВСКИЙ

В белорусско-российских отношениях «нет трагичного остро-го», а «есть разногласия двух хо-зяйствующих субъектов». Так сказал Александр Лукашенко 29 января, принимая секретаря Со-вбеза России Владимира Рушай-ло. Тем самым официальный бе-лорусский лидер подхватил тер-минологию, предложенную еще в период «первой газовой войны» Владимиром Путиным. Но всем понятно, что это только игра слов. На самом деле речь идет о политике, причем очень большой политике.

В ноябре 2002 года, когда «Газпром» предъявлял первый ультиматум, не кто иной, как Александр Лукашенко заявил, что это политическое давление Кремля. И после того как рос-сийский премьер Михаил Каси-нов 12 сентября прошлого года дал «Газпрому» «добро» на отме-ну с нового года льготных поста-вок газа в нашу страну, белорус-ская пропаганда била Москву то же за «политический шантаж».

Теперь тональность совсем другая. На совещании, прошедшем в тот же день, что и встреча с Ру-шайло, белорусский руководитель избрал неожиданно миролюбивую ноту. По сведениям БЕЛАПАН, он призвал правительство не кон-фликтовать с Москвой. «Мы дол-жны на это спокойно реагировать, вести переговоры, договариваться с Россией, какие бы трудные вопро-сы стояли перед правительством двух стран», — инстинктивно Ру-шайло подхватил.

При этом наблюдательное со-вершенно понятно, что суть про-тивостояния между Москвой и Минском не изменилась. Тогда, осенью 2002 года, руководи-тели Беларуси в порыве откровен-ности признались, что налицо «на-ло сказать прямо, давление, осу-ществляемое в последнее время, неимоверное, в том числе на ме-ня. Прямо было заявлено: «Не от-дашь в собственность, разговор будет иной». И потребовали не-медленно приватизировать «Бе-лтрансгаз».

А поскольку вопрос с «Бе-лтрансгазом» не решен и по сего-дняшний день, то легко сделать ло-гический вывод, что нынешняя атака «Газпрома» — не что иное, как продолжение все того же да-вления. Но теперь белорусское ру-ководство уже не встает в позу обиженого славянского брата. Налицо желание утратить пробле-му без лишнего шума. Почему?

«Александр Лукашенко чет-ко чувствует напор, с которым ве-дет переговоры», — отме-тил в интервью для «Белорусских новостей» эксперт Независимого института социально-экономи-ческих и политических исследо-ваний Валерий Дашкевич.

Путин окончательно дал понять, что не желает играть в интеграци-онные игры эпохи Ельцина. И Лу-кашенко пытается выйти из си-туации без потерь лица. Потому что сегодня он избрал роль «голубя» на фоне якобы «астребов» в пра-вительстве».

«Белорусские новости»

Чый труп?

Минский міліцыі пакуль не ўда-лося раскрыць збойства невядо-мага мужчыны 40-45 гадоў, часткі якога былі знойдзены ў тухлых месцах горада ў першыя дні 2004 года. Пра гэта паведаміў начальнік ГУУС Мінгарвыканкома Аляксей КУЛЯШОЎ. Паводле яго слоў, у рамках расследавання злычынства вывучаецца «шмат версій, зробленыя якія аб'ём работы, але да поспеху гэта пакуль не прывяло».

Нагадаем, што 4 студзеня ў па-дземным пераходзе на станцыі метро «Інстытут культуры» ў сінтэтычным мяшцы былі знойдзеныя чалавек, а таксама часткі яго былі знойдзены ў тухлых месцах горада ў першыя дні 2004 года. Пра гэта паведаміў начальнік ГУУС Мінгарвыканкома Аляксей КУЛЯШОЎ. Паводле яго слоў, у рамках расследавання злычынства вывучаецца «шмат версій, зробленыя якія аб'ём работы, але да поспеху гэта пакуль не прывяло».

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Навасяйд — за свабоду і прагрэс. А Мінюст?

Міністэрства юстыцыі Беларусі заягвае пытанне
аб рэгістрацыі Партыі свабоды і прагрэсу (ПСП).Дэпутат Уладзімір Навасяйд.
Фота ByMedia.netМіністр юстыцыі Віктар Га-ланану.
Фота БелТА.

Устаноўчы з'езд Партыі свабоды і прагрэсу трайшоў у Мінску 22 лістапада. Яе ксяцкія скілі а-ктыўнасці малалікай руху «Гра-мадзянскай форум», які ўзначаль-вае У. Навасяйд. Згодна з праграма-нымі дакументамі, ПСП з'яўляецца лі-беральнай партыяй. Яна ставіць на-мэце прасоўванне ў грамадскай свядомасці каштоўнасцей дэмак-ра-

ты і лібералізму, развіццё дэма-кратычных ліберальных рэформ, садзейнічанне ўсталяванню ў Бе-ларусі грамадзянскай суполь-насці і дэмакратычнай прававой дзяржавы, рэалізацыю кастыту-цыйных прынцыпаў і развіццё мясцовага самакіравання.

Юрый ПАЦЭМКІН.

ТЕННИС: КУБОК ДЭВИСА

Поможет ли Борис Ельцин россиянам победить белорусов?

Сегодня остается ровно неделя до начала матча 1/8 финала Мировой лиги Кубка Дэвиса между сборными Беларуси и России. Матч пройдет в Минске с 6 по 8 февраля, но уже сегодня вовсю кипит работа по переоборудованию футбольного манежа на проспекте Машерова под теннисные корты. 2 февраля «перестройку» будет принимать специально созданный оргкомитет.

Мировой
стандарт

Напомним, что после триум-фальной победы белорусской сборной над именитой коман-дой Германии наши теннисисты впервые в своей истории попали в шестнадцатку лучших команд мира. Жребий послал нам в 1/8 финала Мировой лиги Кубка Дэвиса россиянина и определил, что сборная Беларуси должна при-нять соперников у себя дома. И тут-то начались проблемы...

Начнем с того, что матч тако-го уровня будет проходить в Мин-ске впервые. Раз мы вошли в Ми-ровую лигу, то и требования нам предъявили соответствующие. И если раньше, выступая в Евро-Африканской зоне, белорусы спокойно могли проводить до-машние матчи во Дворце тенни-са, то теперь, позволив... Нестан-дарт! А стандарт для матчей тако-го уровня тоже предусмотрен. Это и высота пространства над кор-том (не менее 12 метров), и коли-чество зрительских мест (не менее 4200 мест), и освещенность (не менее 1200 люкс), и повы-шенные требования к судейским комнатам, раздевалкам, логам для почетных гостей, условиям телетрансляции... Одним словом, о проведении матча во Дворце тенниса не могло быть и речи. И тогда принимается решение — провести его в недавно постро-енном футбольном манеже. Сам манеж, естественно, переобору-дуется под теннисные корты, а Совмин издает специальное по-становление от 10 октября 2003 года, согласно которому созда-ется оргкомитет по организации и проведению матча, возглавил который председатель гориспол-кома Михаил Павлов.

Не было бы
счастья...

Итак, к 1 февраля основные работы по переоборудованию футбольного манежа под тен-нисный будут завершены. По словам директора ООО «Манеж» Виктора Белякова, практически все запланирован-ное уже сделано — осталось сле-дять «маникюр».

Футбольный манеж преобразуется в теннисный корт.

Фото Геннадия СЕМЕНОВА, БелТА.

Корт площадью 850 квадрат-ных метров укрывает специальным покрытием, которое, по оценкам специалистов, никак не повредит искусственному газону. Светотех-ники «отрегулировали» необхо-димую освещенность на 1200 люксов, установлены трибуны примерно на пять тысяч человек (после завершения теннисного матча три тысячи будут убраны), оборудованы места для VIP-гос-тей, прессы и телевидения.

Одним словом, техниче-ски мы как бы готовы к приему. В понедельник, во всяком слу-чае, оргкомитет должен утвер-дить (или указать на...) переоб-орудованный манеж.

Печально только, что «уж сколько раз твердили миру!»

спохватываемся мы обычно тогда, когда происходит нечто неординарное. Понастроив все-ческих спортивных площадок и дворцов, мы по сути не имеем ни одного (!), который соответство-вал бы уровню проведения со-ревнований такого класса, как тот же матч Мировой лиги Кубка Дэвиса!

«Госці, госці, госці —
хтосьці ёсць,
няма кагосьці...»

Тем временем главный тре-нер сборной России по теннису (он же президент Федерации тенниса России) Шамиль Тар-пищев уже огласил состав, в ко-тором команда отправится в

Минск. Это Марат Сафин, Ми-хаил Южный, Николай Дави-денко и Игорь Андреев. Будет готовиться к матчу и 21-летний Дмитрий ТУСУНОВ, который давно уже живет и тренируется в США (островные шутят, что в качестве запасного игрока будет задействован еще и первый рос-сийский президент Борис Ель-цин, который известен своей приверженностью к теннису и готовится приехать в Минск вместе со сборной России).

Что сразу же бросается в глаза — в составе россиян впе-ревые нет именитого Евгения КА-ФЕЛЬНИКОВА, который, судя по всему, окончательно решил «повесить ракетку на гвоздь». Точнее, играть он как бы уже и

Алесь СИВЫЙ.

Сейчас хутка стане чыстым.

Фото ByMedia.net

ПУЛЬС

Юрый СІВАКОЎ:

«Спартыўная медыцына не адпавядае сучасным патрабаванням»

Да сярэдзіны красавіка павінен быць распрацаваны праект праграмы развіцця і ўдасканалення нацыянальнай спартыўнай медыцыны на перыяд 2004—2008 гадоў. Такое распараджэнне дадаў сваім падпісаннем кіраўнік Міністэрства спорту і турызму Юрый СІВАКОЎ.

Апроч таго, да агляда года трэба ўзгадаць і гісторыю беларускага спорту, бо менавіта ў гэтым месцы, які нагадвае нам аб сапраўднай зіме, у Віцебску адбыліся першыя спартыўныя на чужыну. На думку міністра, адназначна ў адпаведным працягу дасягнулі ўспехаў у спартыўнай галіне.

караў спартыўнай медыцыны, забяспечыў іх професійнай абстаўлянсай «не адпавядае сучасным патрабаванням». Арганізацыя краваная спартыўнай медыцынай ажыццяўляе «старэ-лыя метады», адсутнічае сістэма інфармацыйнага забяспячэння. Няма «забавнага механізму».

уземадзяння беларускіх наву-і медыцыны. Сістэма цэнтралізаванага набыцця і «навукова аб-рунтаванай рэалізацыі» фармака-лагічных прэпаратаў і біялагічна актыўных дабавак «патрабуе значнага ўдасканалення».

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Сапраўдная зіма акрыліла спартсменаў

Студзень бігучага года, хутчэй за ўсё, увойдзе ў гісторыю беларускага спорту, бо менавіта ў гэтым месцы, які нагадвае нам аб сапраўднай зіме, у Віцебску адбыліся першыя спартыўныя на чужыну. На думку міністра, адназначна ў адпаведным працягу дасягнулі ўспехаў у спартыўнай галіне.

дзе заглядаць былі зладжаныя два трэнін-гі, аб'ездзілі, які і на-лежыць, чарговымі спартсменамі. Спарцемены правялі тры за-ліковыя зезасы, паглыбляючы на якіх сабралася шмат цікавых.

Беспрэжну перамогу сярод п'яці ўдзельнікаў турніру заваявала студэнтка Волга Ячмянева. Але, як лічыць аўтар, ёй пашансавала, бо ў спартыўнай галіне ўдзельні-і маюцца спартсмены, якіх, сын заснавальніка гэтай арганіза-цыі Гарыя Сцяпанавіч, адзначыўшы школьнік Брандан Сцяпанавіч, якога ў клубе лічыць на-дзейна не толькі віцебскага, але і ўсяго беларускага спартсмена.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Беларускія цукеркі з французскім прысмакам

У чэрвені гэтага года гомель-ская кандытарская фабрыка «Спартак» адзначыць 80-гадовы юбілей. Як паведаміла дырэктар СП ААТ «Спартак» Людміла СУСІДА, сёла прадыямства абвештавае шмат спартсменаў. У пры-ітасці, плануецца выпусціць ігра-і навінак, распрацаваных з удзелам замежных і айчынных спецыялістаў.

Так, на прадыямства за-прашаны французскія кандытар, які больш за 30 гадоў адпрацаваў у карпаратыўнай «Нестле». Гомель-ская спецыяліст спадзяюцца, што, вывучыўшы асартымент спартсменскіх прадуктаў, ён пад-кажа аргументы рашэнняў, якія будуць садыячна пра-іраваць тавараў на заходнія рынкі.

Зараз доля экспарту складае 30 працэнтаў ад агульнага аб'ёму прадукцыі ААТ «Спартак». Больш-шая яе частка пастаўляецца ў Расію, аднак высокім попытам гомельскага шакладнага прадук-цы карыстаецца ў Англіі, Гер-маніі, ШІА і Ізраілі.

Алена ПАСКАННАЯ.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Жыватом беларускія дзяўчаты рухаюць лепш за ўсіх у свеце

Днямі ў Санкт-Пецярбургу прайшоў Кубак свету сярод прафесіяналак на Bell Dances-2004 (танцу жыватом), які заваяваў абсалютным трыумфам беларусак — і-е месца заваявала наша Алена Грыньчык (на фота), «серабро» таксама ў нашай зямлячцы — Юліі Шведавой...

Хоць танец жыватом лічыцца ўсёй асуднай заба-івай, аднак нашы дзяўчаты яшчэ раз даказалі, што да прыго-жых целарукі жыватом ім таксама не прычыняюцца — бе-ларускія танцорыцы абвештавалі сваіх калег з Расіі, краін СНД і Балтыі, Германіі, Турцыі...

Расказвалі, што асабліва пляскалі ў далоні нашым «дзівам» мужчынаў палова з залы. А што? Самас кам-ітэнтнае журы!

Алена СВІТЛАНЧ.

Уточненне

Во вчэрашнем номере «Народнай волі» в матэрыяле «Обреченный на смерть» по техническим причинам выскочила последняя строчка в комментарии специалиста. Последнее предложение следует читать так: «Обо-бенно, если принимать во внимание, что ВИЧ-инфицированных в Светлогорске относительно много».

Убийство под Вишневкой

СУД

Лейтенант милиции Алексей Шахрай не признал себя виновным в убийстве минского таксиста, но в последний момент офицер признался, что ошибся в выборе жизненного пути, а на скамье подсудимых он должен был оказаться намного раньше... По-разному ведут себя люди, впервые оказавшись на скамье подсудимых. Одни искренне переживают, понимая, что если бы была возможность вернуть время назад, — пошли бы иным путем. На лицах других читается равнодушие к происходящему, либо, наоборот, живой интерес, сопровождаемый скептическими репликами в адрес потерпевших и умышленных; доводилось и такое наблюдать.

Следователь Папернянского отделения отдела по Минскому району УСК МВД лейтенант милиции Алексей Шахрай за металл-чскими прутьями ограждения в зале Минского городского суда выглядел на удивление спокойно. Таким же выдержанным он был и в течение пятидесяти месяцев нахождения под стражей — сначала в следственном изоляторе КГБ, затем в СИЗО №1. На многочисленные допросы шел себя ровно, без эмоций, никогда не повышая голоса. Такое хладнокровие до-стоинство зрелища, но только не в этом случае.

После школьного скамью с серебряной медалью, Шахрай поступил в Академию МВД, за-кончил следственно-экспертный факультет и с самого начала службы следователем натурой-но дело, что через семь мес-цев, в следственном изоляторе КГБ, в камере следственного изолятора с обвинением по семи статьям УК, в их числе и обвинение в убийстве.

Хроника тревог и действий

14 января этого года родине и близкие Алексея Кашпура пе-рвые смогли на полном основа-нии собраться вместе и помянуть дорогого им человека... во вто-рую годовщину его смерти. Говоря основательно, случилось совсем недавно, после суда над убийцей Алексея.

14 января 2002 года 24-лет-ний таксист-чашник не вернул-ся домой. Первой тревогу забила Лена, жена Алексея; он должен был встретиться с восточным ве-чером, но к месту встречи не явился. Ночь прошла в тревогах и многочисленных телефонных звонках: знакомым, в больницы, в милицию...

Никто из семьи Кашпура не сомневался, что Алексей — чаш-ник, по крайней мере, до этого. Но непредвиденное, но никто из семьи не хотел верить в самое страшное. Утром следующего дня обратились в заявление в ГОМ-2 Фрунзенского РУВД. За-явление приняли, но после лек-ции какого-то капитана о том, что в 99 случаях из 100 без вести пропавшие сами находятся, а «ваш, может, сейчас свою по-дружку по колёнам гладит», по-няли, что бездействовать нельзя.

Алексей ведь пропал с машиной «Ауди-100» красного цвета, не тогда все же, примерно так раз-мышлял отец Алексея Владимир Владимирович. Сначала с на-писанным от руки, затем с рас-печатанным на компьютере ли-стовком он обвешал все извест-ные стоянки такси, подзвонил лейтенанту милиции, которому давал сообщения, шевелил наших доблестных стражей по-рядка. И не зря: оказалось, что в милицейской ориентировке на розыск «Ауди» «забыли» упомя-нуть госномер, а на постах ГАИ — статус машины, поэтому, ко-гда сведения о пропаже маши-ны вообще не было. Тогда же Елена Кашпура обратилась во Фрунзенское РУВД с заявлени-ем об угоне иномарки. И полу-чила отказ, ничем не мотивиро-ванный. Забыли, значит, не по-искали. В итоге, в ночь с 15 на 16 января эта «Ауди-100» красного цвета колеса по

Минску и даже выезжала за город. Вот только за рулем нахо-дился не Алексей.

Утром 17 января на проспек-те Пушкина друг семьи Кашпу-ров заметил пропавшую маши-ну, которой рулил незнакомый парень. Он тут же развернулся, догнал до первых встречных ин-спекторов ГАИ, сообщил об угоне и уведомил. Милиционеры до-гнали легковушку, дали водите-лю команду остановиться, но тот только прибавил скорости. Бе-леза все же остановилась. За ру-лем чужой машины оказался студент первого курса БГУ Артем Влади-мир Кашпур, который заявил, что ма-шина принадлежит старшему брату — сотруднику милиции, он взял ее без спроса, и брат будет ру-гаться. Через полчаса в рай-он управления Артем сообщил со-седице инес: мол, шел и увидел в дворе «Ауди», ключи лежали на сидении, дверь не заперта — сел, завел и поехал кататься. То, что весь салон иномарки был залит кровью, студента не смутило.

Только слепой мог не за-метить, что в машине произошло преступление. Дверь открыта, мир Кашпур. — Пятна и даже лужи крови, чехлы с передних си-дений срезаны, пол усыпан ос-колками стекла, я сразу заметил, что стекло окна со стороны водите-ля было разбито. Понимали это, уверял, и сотрудники мили-ции, поприветствовав мою жену и невестку к машине не подходить — зрелище не для слабонервных, осматривал ее только я.

В том, что с Алексеем случи-лось страшное, сомнения у нас не было. Но в милиции, к сожа-лению, не все так однозначно. По-этому на этот вопрос потребова-лось одиннадцать месяцев.

17 января 2002 года в отно-шении Артема Шахрая возбу-дили уголовное дело за угон ав-томобиля. Вопреки воле Кашпу-ра, которые теперь не везут чуж-ую машину, не везет чужую ма-шину, которую должна идти в об-угод, а о тяжком преступлении. Более того, дело возбуждено на основании заявления Елены Кашпура, которое она... не пи-сала и теперь уже отказалась пи-сать. А след за этим своей ру-кой следователь Фрунзенского РУВД Михаил Емельянов, ока-завшийся, как он сам себя на-звал в суде, «другом обвиняе-мого», с братом Артемом Емелья-новым учился в одной группе в ми-лицейской академии.

Всё это, конечно, случайности, но повод для размышлений оной давал. Зачем следователь, проводя допросы вечером 17 ян-варя допрос потерпевшей, пишет за нее заявление и, поль-зуясь ее полуосознанным состоя-нием, подсовывает подписи? За-явление хранится в деле, а вот протокол того допроса исчез, без вести пропал. Что касается за-явления, то по словам Емельяно-ва, его велел написать «замя-чалки», чтобы начать след-ственные действия. Действия на-чали и езда до суда не повели.

Обвиняемый в угоне маши-ны Артем Шахрай провел в сле-дственном изоляторе несколько месяцев и был отпущен, когда выяснилось, что никакого угона не было. Роль же Артема, теперь уже студента юридического фа-культета коммерческого вуза, в этом деле истории остается за-гадкой до сих пор.

18 января прокуратура Фрун-зенского района возбудила уго-ловное дело по факту убийства таксиста. Вскоре после этого же Кашпур так же до сих пор ос-тается загадкой, чем занимался районная прокуратура два мес-ца, пока этим делом не занялся следователь городской прокура-туры Светлана Байкова.

Сразу было понятно, что эти два дела нужно объединять в одно, — говорит Светлана Ана-тольевна. — Были основания включить в число подозреваем-ых Алексея Шахрая и отработать версию о его причастности к преступлению. В итоге, в ночь с 15 на 16 января эта «Ауди-100» красного цвета колеса по

носно и совершили еще ряд про-машек. Почему? У меня только одно предположение: не верили или относились к своей работе так же, как и сле-дователи Шахрай?

13 марта 2002 года на запы-стых следователя Папернянского отделения лейтенанта милиции Алексея Шахрая задержали на-ручники. Обвинение в убийстве он напрочь отвергал, и тогда его подвергли проверке на детекторе лжи. Наверное, единственный мо-мент, когда офицер прилюдно показал свое внутреннее нап-ражение. Во время процедуры сле-дователь до крови кусал губы. «Политграф» с большой долей ве-роятности показал: Шахрай уча-ствовал в убийстве таксиста, убийца было двое, убийство про-изошло в майском дворе, в Кашпу-ре, в Кашпура, в Кашпура, в Кашпу-ра, Шахрай заявил, где находится труп... Полученные данные не являются доказательствами, но для следствия они послужили су-ществительным толчком. Нельзя за-быть, что убийца, бывший фор-а два месяца на заматание следов.

Чем они и занимались.

Пособие на крови

Довелось слышать мнение, что это уголовное дело должно-стать прекрасным учебным по-собием для будущих следовате-лей. Действительно, проведенная огромная работа: десятки сло-женных экспертиз легли в основу доказательств, допрошены около сотни свидетелей, собраны и ана-лизированы даже незначи-тельные факты, да и слушание этого дела в суде длилось без малого полгода. И это с учетом того, что опытным специалистам противостоял пусть еще и зеле-ный, но все же неведущий чело-век, который не везет чужую ма-шину, которую должна идти в об-угод, а о тяжком преступлении. Более того, дело возбуждено на основании заявления Елены Кашпура, которое она... не пи-сала и теперь уже отказалась пи-сать. А след за этим своей ру-кой следователь Фрунзенского РУВД Михаил Емельянов, ока-завшийся, как он сам себя на-звал в суде, «другом обвиняе-мого», с братом Артемом Емелья-новым учился в одной группе в ми-лицейской академии.

Достоверно было установле-но, что Алексей Кашпур пропал 14 января в промежуток времени с 15.00 до 20.00. На этот период и в этот район, где пропал, по-вернулся лейтенант милиции Ша-храй. Которого при детальной проверке не оказалось, хотя мо-лодой следователь пытался дока-зать, что занимался своими слу-жебными делами. Но на работе следователь не видел, а потому ко-гда допросы свидетелей и по-терпевших по находящимся в его производстве уголовным делам, составленные якобы в эти дни, оказались фальшивыми. К месту заметить, следователь весьма своеобразно выполнял свои служебные обязанности и до убийства. Выпускники акаде-мии, будто позабыв, чему его учили четыре года, следственные действия проводил без понятий, подделывая подписи подозрева-емых и свидетелей, потерпевших допрашивал... по телефону. В суде Шахрай признался: «Я по-ступал так, потому что ничего не сделал по работе. Я осознавал, что в связи с моими действиями виновные не будут привлечены к ответственности. Я не хотел ис-полнять служебные обязан-ности». Можно только догады-ваться, каким образом ему уда-лось создавать видимость ра-боты, избегая прямых вопросов начальства, которое уже находя-щемуся под следствием подчи-нившего выдало положительные характеристики. Впрочем, на-шлось и этому объяснение. «Ру-ководство требовало составлять акты протоколов», — рассказывал Шахрай в суде, правда, не пояс-няя: пять протоколов в день или пять в неделю? В итоге, в ночь с 15 на 16 января эта «Ауди-100» красного цвета колеса по

по делу? Главное — количество бумаг, их содержание роли не играло, ведь «необстоя» может испортить любую картину опе-ративной обстановки с последу-ющим лишением премии. О самостоятельности следователя «ничего не знала» теперь уже бы-вшая начальница Папернянского отделения Зинаида Клышко, «не знала» и о поведении своего подчиненного, так сказать, в быту. Странно, но лейтенанта не раз жаловались сельчане на его пристрастие к размахиванию ку-лакками. За десять дней до ареста Шахрай в подполитике своей ро-дине деревне Юзюфове на диско-теке устроил драку и жестоко избил парней из соседней дере-вни. К слову, подарил он любил, в чем и сам признался в суде: «В таких конфликтах я принимаю участие с детства».

Двор в майском дворе, в Кашпу-ре, в Кашпура, в Кашпура, в Кашпу-ра, Шахрай заявил, где находится труп... Полученные данные не являются доказательствами, но для следствия они послужили су-ществительным толчком. Нельзя за-быть, что убийца, бывший фор-а два месяца на заматание следов.

Пособие на крови

Довелось слышать мнение, что это уголовное дело должно-стать прекрасным учебным по-собием для будущих следовате-лей. Действительно, проведенная огромная работа: десятки сло-женных экспертиз легли в основу доказательств, допрошены около сотни свидетелей, собраны и ана-лизированы даже незначи-тельные факты, да и слушание этого дела в суде длилось без малого полгода. И это с учетом того, что опытным специалистам противостоял пусть еще и зеле-ный, но все же неведущий чело-век, который не везет чужую ма-шину, которую должна идти в об-угод, а о тяжком преступлении. Более того, дело возбуждено на основании заявления Елены Кашпура, которое она... не пи-сала и теперь уже отказалась пи-сать. А след за этим своей ру-кой следователь Фрунзенского РУВД Михаил Емельянов, ока-завшийся, как он сам себя на-звал в суде, «другом обвиняе-мого», с братом Артемом Емелья-новым учился в одной группе в ми-лицейской академии.

Достоверно было установле-но, что Алексей Кашпур пропал 14 января в промежуток времени с 15.00 до 20.00. На этот период и в этот район, где пропал, по-вернулся лейтенант милиции Ша-храй. Которого при детальной проверке не оказалось, хотя мо-лодой следователь пытался дока-зать, что занимался своими слу-жебными делами. Но на работе следователь не видел, а потому ко-гда допросы свидетелей и по-терпевших по находящимся в его производстве уголовным делам, составленные якобы в эти дни, оказались фальшивыми. К месту заметить, следователь весьма своеобразно выполнял свои служебные обязанности и до убийства. Выпускники акаде-мии, будто позабыв, чему его учили четыре года, следственные действия проводил без понятий, подделывая подписи подозрева-емых и свидетелей, потерпевших допрашивал... по телефону. В суде Шахрай признался: «Я по-ступал так, потому что ничего не сделал по работе. Я осознавал, что в связи с моими действиями виновные не будут привлечены к ответственности. Я не хотел ис-полнять служебные обязан-ности». Можно только догады-ваться, каким образом ему уда-лось создавать видимость ра-боты, избегая прямых вопросов начальства, которое уже находя-щемуся под следствием подчи-нившего выдало положительные характеристики. Впрочем, на-шлось и этому объяснение. «Ру-ководство требовало составлять акты протоколов», — рассказывал Шахрай в суде, правда, не пояс-няя: пять протоколов в день или пять в неделю? В итоге, в ночь с 15 на 16 января эта «Ауди-100» красного цвета колеса по

По году за каждый год свободы

...На останки минского так-систа случайно набрел охотник. Случилось это 7 ноября 2002 года в лесу в полуосвете метров от обочины дороги в районе де-ревни Вишневка, на территории, обслуживаемой Папернянским отделением милиции.

— Я хорошо помню тот день, — говорит Владимир Кашпур, — ведь это день моего рождения... Тем утром я подумал, что лучшим подарком для меня было бы из-вестие о том, что Алексей Шахрай, убийца, был найден. Так и случилось. Поразительно, но ведь сами, когда узнали, отку-да делом и где служил Шахрай, обещали и прочесали этот район. До места, где нашли сына, не дошли, а ведь это километра. Опровергнув, установив, что так-сист был убит из пистолета в ма-шине, пуля, зацепив шейные по-звонок, прошла насквозь и разби-ла боковое стекло. На пальто Ша-храя, которое тот предостериг-но сдал в химикату, обнаружили микрочастицы крови убитого, на фанере, который нашли в бага-жнике, — следы крови и отпечаток пальца милиционера. Прямых и косвенных улик, свидетельствую-щих о причастности следовате-ля к убийству Алексея Кашпура, набра-лось достаточно для обвинитель-ного приговора. Что касается мо-тива, то его отчасти прояснила оперативная информация, соглас-но которой Шахрай и «не уста-новленное следствие» предла-гали чашечку чаю, а таксисту «крешу» с ежемесячной оплатой услуг. Кашпур, работавший офици-ально, отказался, пригрозив от-вети вымогателю в милицию. В салоне такси завязалась драка, Алексей пытался применить га-зовый баллончик, и тогда в него выстрелили.

Шахрай же настаивал на своей версии. Машину позвонил вечером 14 января 2002 года ему предложил купить по дешевке знакомый по имени Саша. Ни фамилии, ни адреса, ни телефо-на не назвал. В итоге, в ночь с 15 на 16 января эта «Ауди-100» красного цвета колеса по

психиатрической экспертизы яв-ляется высоким, назвать не смо-гут. Как и не смог отвести на во-прос: почему согласился приоб-рести машину, салон которой залит кровью, не знаю, кому она принадлежит?

Шахрай признал свою вину только в должностных преступле-ниях и хулиганстве, убийцей его назвала судебная коллегия по уголовным делам Минского го-родского суда. В последнем слове лейтенант, помимо того, что «на скамье подсудимых он дол-жен был оказаться намного ран-ьше», сказал: «Приговор суда я при-му с достоинством, уверен, он будет справедливым». Выдержку этому человеку не занимать, внешне он своих эмоций не выдал, хотя повод был. Государ-ственный обвинитель настаивал на пожизненном заключении. Суд решил ограничиться 22 го-дами лишения свободы с отбы-ванием наказания в колонии усиленного режима. Ни один мускул не дрогнул на лице ле-итенанта Шахрая (в день оглаше-ния приговора он оставался со-трудником милиции), когда он услышал, что за решеткой ему предстоит провести столько же, сколько прожил на свободе.

Должное должно быть

Родители Алексея Кашпура сочли решение городского суда мягким и обжаловали его в вышестоящей инстанции. Оче-видно, что так же поступил и осужденный Шахрай, но по про-тивоположным причинам. По убеждению потерпевших, они потеряли единственного сына — следователь должен был сделать все, чтобы вернуть его к жизни. Если действительно у милиции-нера был соучастник, значит, он на свободе и его надо найти и наказать. Кашпур предположа-ет, что это «не установленное следствие» оплатило Шахраю услуги двух адвокатов и впрямь будет платить за молча-ние. А почему не привлечь к уголовной ответственности за да-чу ложных показаний дяло и брата Алексея Шахрая? Их ознако-мили под подписку с законом и учили по лжи. Наказан ли как-то следователь Фрунзенского РУВД Михаил Емельянов, напи-савший своей рукой заявление за невестку Кашпура, чем, по су-ти, совершил должностное преступление? Может, и как-то с-делали эти претензии убитых горем людей, но ведь жизнь со-стоит из мелочей, да и смерть, бывает, от них не избавляет.

Или вот еще одна мелочь. Алексей был занятным рыбаком, всегда в багажнике возил удочки и рыболовные принадлежности. Оставались они там и после за-держания машины. А когда «Ауди» вернули Кашпурам, удо-чек уже не было. И кто их мог украсть из опечатанной легко-вушки, которая находилась на территории милиции?

По сложившейся практике, МВД внутриведомственный раз-бор полетов на свет Божий не выносит. Видимо, что нало-гоплательщиков не травмиро-вать. Дополнительно известно, что дело Шахрая отразилось на кар-ьере начальника Управления следственного комитета по Минской области Казачка — его освободили от занимаемой должности. В постановлении на арест Шахрая указывалось, что свой уголовные дела он творил в «потопленных» и бескон-трольности» со стороны началь-ства. Начальник Папернянского отделения Клышко оставила свою должность по состоянию здоровья и переместилась на должность... старшего оперупо-лномоченного по особым делам Управления собственной безопасности МВД. Кого куда кривая выведет...

Виталий ЧИЖОВСКИЙ.

ЗАКУЛИСЬ

Пауза для чиновника

3 февраля должно состояться расширенное заседание Совета министров по итогам деятельности правительства за минувший год. Многие министры уже сегодня морально готовятся хлопотать очередной выговор или строгое предупреждение от премьер-министра Беларуси Сергея СИДОРСКОГО за упущения в работе.

Белорусская пресса писала о том, что Сидорский чересчур щедро раздает своим подчинен-ным дисциплинарные взыскания. И что сегодня в правительстве ос-талось мало ненаказанных.

Так, в минувшем году первым выговор от премьера получил ми-нистр связи Владимир Гончаренко за невыполнение в срок поруче-ния президента об обеспечении участников сельхозработ следст-венной мобильной связи.

Министр транспорта и ком-муникаций Михаил Боровой «по-страдал» за непринятие должных мер по стабилизации работы от-расли и допущенное снижение показателей в первом полугодии минувшего года.

Министру архитектуры и строительства Геннадий Куроч-ку досталось за невыполнение норматива по строительству жилья на селе.

Дисциплинарные взыскания имеют и другие должностные лица. Более того: те, кто по долгу службы вынужден регулярно при-сутствовать на заседаниях Совми-на, отмечают, что в последнее

время Сидорский иногда срыва-ется на крик. И просто забывает, что перед ним не просто министр, а женщина.

Премьер-министр Беларуси с 1994—1996 годов Михаил Чигирь считался за невыполнение нор-матива по строительству жилья на селе.

Дисциплинарные взыскания имеют и другие должностные лица. Более того: те, кто по долгу службы вынужден регулярно при-сутствовать на заседаниях Совми-на, отмечают, что в последнее

время Сидорский иногда срыва-ется на крик. И просто забывает, что перед ним не просто министр, а женщина.

Премьер-министр Беларуси с 1994—1996 годов Михаил Чигирь считался за невыполнение нор-матива по строительству жилья на селе.

Дисциплинарные взыскания имеют и другие должностные лица. Более того: те, кто по долгу службы вынужден регулярно при-сутствовать на заседаниях Совми-на, отмечают, что в последнее

время Сидорский иногда срыва-ется на крик. И просто забывает, что перед ним не просто министр, а женщина.

тес по-хорошему. Выговоры, взыс-кания, крики — это несомненный стиль руководства и далеко не лучший вариант повышения эффек-тивности работы правительства. Вести воспитательную работу лучше за закрытыми дверями, в отсутствие посторонних. Для ми-нистров это будет гораздо поучи-тельное и благодарное дело.

«Я нечасто прибегаю к методу кнута», — говорит Михаил Нико-лаевич. — Если человек работает — пусть работает, не мешайте ему. Если не справляется со сво-ими обязанностями — найдите работу, которая ему по плечу, но расстань-

тес по-хорошему. Выговоры, взыс-кания, крики — это несомненный стиль руководства и далеко не лучший вариант повышения эффек-тивности работы правительства. Вести воспитательную работу лучше за закрытыми дверями, в отсутствие посторонних. Для ми-нистров это будет гораздо поучи-тельное и благодарное дело.

Наказывая министра за недо-полнение какого-то показателя на несколько процентов, его невольно подталкивают заниматься при-с-

При этом бывший премьер затрудняется однозначно ответить на вопрос, престижно ли сегодня быть министром.

«Экс-министр сельского хозяй-ства Василий Леонов в своей книге «Работа над ошибками» признает-ся, что ему стыдно, больно и обидно за тех людей, которые сегодня сидят в правительстве», — говорит Чигирь. — Но ведь некоторые идут работать во власть из лучших по-мыслов. Искренне верят, что много могут сделать, изменить. И поначалу действительно пытаются. Но что ты сможешь, если ты в Системе? Если поставлен в очень жесткие рамки?»

За стенами Дома правительст-ва отдельные министры призна-ются, что недоверием стилем ру-ководства нового премьера: «Еще так и дальше пойдет, Сидорскому просто не с кем будет работать и некого будет наказывать!» — воз-мущается один высокопоставлен-

ный чиновник, пожелавший ос-таться неназванным. — С одной стороны, крики премьера можно понять: что он со своими мизер-ными полномочиями может сделать? А с другой... В государстве должен читать кто-то один: или прези-дент, или премьер...

Но сказать об этом вслух, на-пример, на том же заседании Со-вмина, до сих пор никто из мини-стров не решился.

Психология, советское воспи-тание не позволяют, — коммен-тирует Чигирь. — Многие нашли оп-равдание собственной слабости: мол, у меня же семья, дети...

Справедливости ради стоит отметить, что не все высокопо-ставленные чиновники считают, будто криками и выговорами можно заставить работать. Напри-мер, в кулуарах Совмина рассказыва-ют, что вице-премьер Владимир Дражин, курирующий социальную сферу, на совещаниях, как правило, старается поощрять своих подчи-ненных. Реально помочь министрам выполнять какие-то показатели или деловые задачи.

Выйдя министр финансов России Александр Лавин, в одном из своих интервью сказал, что с Борисом Ельциным было легко работать: он не унижал людей. «К каждому только на «Вы», никакого «мату», «красави-ца», — говорит Лавин.

Выйдя министр финансов России Александр Лавин, в одном из своих интервью сказал, что с Борисом Ельциным было легко работать: он не унижал людей. «К каждому только на «Вы», никакого «мату», «красави-ца», — говорит Лавин.

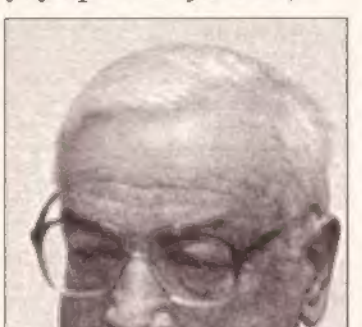
Выйдя министр финансов России Александр Л

Анатоль, адзін з братоў Грышкевічаў

Браты Грышкевічы ў мяне ўжо даўно, ледзь не з першых сустрэч у шасцідзсятых гадах мінулага стагоддзя, асацыяруюцца з братамі Луцкевічамі. І не толькі па гукавым падабенстве прозвішчаў, іх прыдатнасці для рыфмавання. Але і па ўнутранай сутнасці.

Найперш Анатоль і Валерыя Грышкевічы — патрыяты, адраджэнцы, палітычныя дзеячы і Антона Луцкевічаў. Сваёй любові да Беларусі, да роднай Случчыны яны ніколі не хавалі, жылі ёй і ў савецкія часы, калі гэта шкодзіла прасоўванню ўсёй навуковай левішчы, так і цяпер, калі гэта зноў не аднаму мюле вока. Іншыя, бывае, мяняюцца, прысасоўваюцца да абставін. Браты Грышкевічы застаюцца нязменнымі. Раслі, сталі, але заставаліся самімі сабой.

Браты Грышкевічы нагадваюць братоў Луцкевічаў і энцыклапедычнасцю сваёй ведаў, разнастайнасцю сваёй дзейнасці. Пералічыць усе іх дэфініцыі — нялёгка, нават калі глядзець праз прызму адукацыі. Абодва скончылі па некалькі вышэйшых навучальных устаноў: меліспецыяльную, замежных моў, але раней або пазней прыходзілі ў вышэйшыя школы. Анатоль Патрыіч — доктар гістарычных навук, нязменны і незалежны загаловак кафедры гістарычных дысцыплін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры. Валерыя Патрыіч спачатку практыкаваў як лекар, абараняў на ступень кандыдата медыцынскіх навук. Аднак у Санкт-Пецярбургскім (раней Ленінградскім) універсітэце (раней — інстытуце) культуры

у адрозненне ад крыжы рамантычнага і лезення Валерыя, ён больш практычны, практык. Ён лічыць, што найперш нашай краіне патрэбна праца, "штодзённая, шэрая". І на такой "дзялянцы" дзейнасць Анатоля Патрыіча лепш за людзей розных перакананая.

Анатоль Патрыіч сур'ёзна займаецца генеалогіяй, напісаў на гэтую тэму безліч артыкулаў. Маючы шырокае выбіраўніцкае паходжанне, ён унікальна Беларускаму дзяржаўнаму збору, якая правяла не адзін шчыравы вечар.

Каб пералічыць усе навуковыя працы і грамадскія пасадзі юбіяра, трэба было б напісаць шмат. Але вырачае тое, што гэта ўжо зроблена іншымі — у нядаўніх тэмках "Беларускай энцыклапедыі" і "Беларускай гістарычнай энцыклапедыі".

Жоўтае шчырае Анатоль Патрыіч так трывае і надалей, у наступным дэкадацішні годзі! Годзі і мошны. Па-шляхецку і па-беларускаму.

Адам МАЛЬДЗІС.

P.S. Рэдакцыя "Народнай воі" з радасцю і чысцярою далучаецца да слоў вышэйшаваных чалавека, выдатнаму навуковцу і грамадскаму дзеячу Анталю Патрыічу Грышкевічу.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

КНДР предложила Нигерии свои ракеты

Правительство Северной Кореи предложило Нигерии свои технологии по производству ракет. Об этом заявил представитель нигерийского правительства. Как ожидается, вскоре две страны могут подписать предварительное соглашение о передаче технологий. Данное решение явилось одним из итогов встречи вице-президента Нигерии Атику Абубакара со своим северокорейским коллегой Ян Хён Сопом, находящимся в пятидневном визите в западноафриканской стране. По словам представителя нигерийского правительства, корейцы сделали ряд заманчивых предложений, в том числе помощь по подготовке военнослужащих, сотрудничество в сфере обороны, а также передачу ракетных технологий. От ответа, что не знает, о каких именно ракетах идет речь, однако подчеркнул, что переданные технологии никоим образом не касаются ядерного оружия или оружия массового уничтожения.

Тем временем, по данным ЦРУ, КНДР является крупнейшим мировым экспортером баллистических ракет.

Тони Блэр намерен заставить всех злопыхателей извиняться

Британский премьер Тони Блэр, комментируя перед парламентом в Палате общин доклад лорда Хаттона — главы комиссии по расследованию обстоятельств смерти британского эскадрона по возвращению доктора Дэвида Келли — заявил, что удовлетворен результатами работы комиссии и требует извинений у тех, кто выступил с несправедливой, по мнению Блэра, критикой в адрес британского правительства. Как заявил Блэр, за время, пока длилось так называемое "дело Келли", недоверием к своим обличениям "нанесли удар правительству, разведслужбам и мне лично в самое сердце". Блэр объявил обвинения в своей адрес "настоящей ложью" и добавил также, что "ничто не должно умалять заслуги доктора Келли перед страной".

Как известно, доктор Келли несправедливо покончил жизнь самоубийством в июле 2003 года. В ходе выяснения обстоятельств его смерти стало известно, что журналист вешательной корпорации BBC Эндрю Гиллиган взял у Келли интервью, из которого следовало вывод, что британский доклад 2002 года об оружии массового поражения в Ираке был во многом сфальсифицирован.

Именно на основании этого доклада Великобритания присоединилась к антииракской коалиции, которая весной 2003 года вторглась в Ирак и свергла режим Саддама Хусейна. Гиллиган в одной из своих публикаций заявил, что посредством ложного доклада правительство ввело парламент и население страны в заблуждение и "в целом действовало неверно". Блэр заявил, что обвинения Гиллигана "были ложными раньше и остаются таковыми сейчас".

Французское правительство поддержало запрет религиозной символики в школах

Кабинет министров Франции поддержал решение парламентариев запретить в школах страны ношение иррегулярных религиозных атрибутов. Как сообщалось ранее, министр образования Франции Люк Ферри, поддерживая соответствующее предложение президента страны, заявил о намерении его ведомства искоренить все внешние признаки религиозности в учебных заведениях. Власти в рамках национальной программы отделения церкви и государства намерены запретить в школах ношение заметных головных уборов и украшений, свидетельствующих о принадлежности к той или иной религии, а также боро.

После того как запрет будет официально утвержден, он вступит в силу с сентября этого года. Многие представители религиозных общин Франции выразили несогласие с планами правительства, в связи с чем студенты-мусульмане провели на улицах Парижа акцию протеста, а пятидесятничная парижская община сосна протестовала выселиться из французского столичия.

С ЛЕНТЫ БИ-БИ-СИ

Как русская водка попадает в Афганистан

На таджикско-афганской границе — острое противостояние: российские пограничники обстреливают афганские контрабандисты, вывозившие из Таджикистана водку. Нарушители государственной границы все чаще уходят от пограничников, но их задержали на афганском берегу. Изъяты контрабандный груз целиком вернули в Таджикистан. Выяснилось, что двое жителей приграничного афганского селения пытались тайно провезти на родину русскую водку. Ради нее они не побоялись среди ночи на резиновых лодках переплыть реку Пяндж и даже вступить в перестрелку с россиянами.

Александр Кондратьев, руководитель пресс-службы ПУ ФСБ России в Таджикистане, сообщил, что водку на таджикско-афганской границе задержали впервые.

"За десять лет работы я впервые слышу о такой контрабанде. Никогда не было ничего подобного. И ведь все до последней бутылки афганские пограничники передали нам. Даже жал эти ребята стало. Рассказали историю ради водки", — сказал Александр Кондратьев.

Несмотря на жесткие законы ислама, любителей водки в соседнем государстве немало. Мухаммадзуддин Пандиери, посол Афганистана в Таджикистане, рассказал, что в его стране, как в любом исламском государстве, употребление и продажа алкоголя запрещена

и уголовно наказуема. Но пока за подобные деяния не был судим ни один человек. "Все зависит от мидии, — говорит афганский дипломат. — По закону за распитие и продажу алкогольных напитков полагается от шести месяцев до полутора лет заключения. На деле же продавец и сотрудник правоохранительных органов договариваются о взаимовыгодных друг для друга условиях. В ход идут деньги, дипломатия, обаяние продавца и, наконец, водка. В Афганистане много ценителей водки, а также много возможностей найти любя".

Среди множества сортов водки, возмездия в Афганистан из Пакистана, Ирана, Тажикистана, Узбекистана и Туркменистана, самые популярные — "Столичная" и "Росси́йская", а также тутовая водка. Ее изготавливают по специальному рецепту из черных ягод тутовника.

Горячительные напитки продаются из-под прилавка в любых количествах — главное иметь средства. Свою популярность русская водка сохранила еще со времен советского вторжения в Афганистан в начале 80-х годов. С тех пор даже тайно под страхом смерти не смогли запретить продажу алкогольных напитков.

Алесь ПАШКЕВІЧ

Кірунт

Фрагменты рамана-біяграфіі

ЧАСТКА ДРУГАЯ

(Праця.
Пачатак у №113—15.)

Напрыканцы кастрычніка па дарозе (гэразі бездарожжа) з Міхайлаўскага яго дзяўчы верава на прыгожым, шырым у абыскі, кані. Спыніўся калі яго, разгледзеў за галаву да ног — і далей пагнаў — у Шчыўру, толькі гэразі, запрымаў, на конскі зад і ягоны вайсковы брызганты плашч.

А дома жонка ў дрыгготкіх руках паднесла абмазаны сургучом канверт: "Верхавы прывіт..." Тэксту — некалькі падслепаваных машынапісных радкоў. "Неадкладна з'явіцца ў Яранск у НКВС з рэчамі..."

Яна зноў моцна захварэла. Балела галава, страшна апухі вушы. З трыдзень магла толькі сядзець у ложку. Дапамагалі настаяніну, зрэдку прыносілі Аляксандру што-кальык з ежы, а то і браў яго на дзень да сябе.

Азінае адхінае — сон, з якога яна выхадзіла шчыра, стомна, ужо і заснавала з болязю — а раптам не прачнецца! Урэшце фрэмар даў нейкай вадкасці з бромар, і хвароба акінула.

Пачала хадзіць па працу ў школу — худзіліца, твар пакулі чырвоныя плямы, ахалкі ногі. Са страхам глядзела на сына, таксама зморзанага, слабага ад недальдана.

Ужо закончылася восень, калі ад мужа прыйшоў ліст: я ў Чабаксарах, працую і чакаю свідання з сынам.

Прызнаўся, ужо і не спадзяваўся. Спекам сабралася, балала пачаліся змянін калікул. Нанялі двух коней, сані. Добрыя людзі змайстравалі на іх кібітку, каб не так даймаць вецер і снег.

Першы дзень дарогі Аляксандру адолеў мучна. Схаваны ў падушы і коўдры, доўга спаў. З якой быў выйці клопат: усе замеры (гэта называўся маў завадзена класіфікацыя) — небуль дэцеля — булчуч, піражок, булбун, і іх можна было жаваць.

Навацва прасіліся ў прыдарожных вёсках. Амаль усюды не было газы, і іх зашпавілі фурман брав з сабой сваю — кулечку яшчэ ў селіну ў Шчыўру.

Яна лімавае святло ў хату збярэлася сусудзі — доўга гаварылі пражыш, курьлі самасад. А яна сядзела на лаве калі жалезнай печкі, здымала з сына, які зморна спаў, таракану і плакала.

Зранку — зноў дарога, зноў заснежаная сцена непрадзанага лесу і пачуццё мароз.

Пачаў хварэць сутак сям'я зноў была разам, невідлім пакойчыку на паўночным ускрайку Чабаксараў, які яшчэ два месяцы даводзілася дарэваць у вугалем, які выбіраў з печкі газасадар. Ад чаду балелі галавы. Жалезную ж "буржуйку" паставілі ў пакоі не дазвалялі.

Канец змы быў вельмі шчыра. Завялі Дубоўка ў Чабаксарах, дзе пражывалі тэхнічным скаротаром юрыдычнага аддзела, мала. Грошай ледзь хапала на аплату пакойчыка і такія-сякія прадукты. Уладкавацца на акую-небуль службу жонцы не удавалася.

І пакуль нікога са знаёмых, нікога з сяброў...

Вясной Чувашскае даў ім пакой у доўгім доме на ўскрайку горада — з печкай, са складам хлечушчым пабав. Адна язярчуча — па валу даводзілася хадзіць далёка, пад гару, якая з поўдня прыкрывала Чабаксараў.

Настаў даждж. І яна, аліан нострай па ўсёй бы прызначыў: 20 ліпеня заканчваўся пачінаючы тэрмін, а да ўсёго — у Чабаксарах з Кашчынскіх перавалі ўдзельна і Ігната Савіча, і горад, здалося, пабольшаў, павялічыў.

Абоду Дубоўка ведаў яшчэ па тым, малым жыццё Каравайчыка пражываў "Савецкай Беларусі" — пісаў адрэзачнікі вершы. Савіч — таксама журналіст, з "Беларускай вёскі".

Першы тыдні яны сустракаліся кожны вечар, часцей у Каравайчыка, які меў большы пакой. Гулялі ў карты, думалі пра будучае. І анік не маглі наважыцца па-беларуску. Савічу не удавалася знайсці прагу, а тут зусім нечаканна з лёгкай рукай Дубоўкі стаў у Чувашскае электрыкам.

Завалася, чорнае і страшнае ахалдылі ад яе. Усе чакалі лета, і яно, хоць і павольна, нерашуча, сыходзіла з Прыволжскай узвышэнсці і залівала святлом Чувашска, з эй — і прыточыла Чабаксара...

Дваквартыроў быўнак Чабаксараў НКВС, пакой на суправі прыступак зніу. Пах фарбы. Ранішняя прахалода. Заняты твар старшага лейтэнанта над папай з сабавой справай.

Старэй доўга лянотна перагортвае мяккія старонкі, затым з шыфрыя вайскага дубовага стала, нахадна пафарбавана, які і падложа, у карчынцы колер, дастае яшчэ адну папку — новую. У ёй толькі некалькі старонак.

Адносна вашата тэрміну, грамадзянін Дубоўка, пакуль яшчэ не мае анікай распрадзяжніу, — старэй далікатна зірнуў паверх шыяных колшы акулараў, узшынуў, пабярэжніу доўгім пальцам па стаце "Чувашска", з эй — і прыточыла Чабаксара...

Калі што, едзь да маіх у Маскву... — набраў у гузіл паветра і рашуча рушыў за энкавалістам.

Толькі тады жонка дала волю сльзам, спачатку ціхім, а калі яго спіна разам з канверсамі па баках

нічога не паведмілі. І Каравайчык... А сама ўжо дамыла самайны гардэр. Хай, казала, у дарогу будзе ўсё чыстае.

А праз трыдзень Дубоўка прыйшоў дамоу яшчэ да абеду, — сеў калі дзворой на падлогу, моцна абхапіў рукамі калені, — твар збыліся, вочы нерухома, нібы застылі на халінуку.

У той адрэз ж зразумелі: штось надобрае. З галзіну ён як скамянеў, не чуў жончынчых пытанніу, не зварушыўся нават. Затым устаў, прысінюў дэ сабе сына, узварушыў яго мяккую, з далікатнай кучаравініу, чупрыну, пасадзіў на калена.

— Што? — жонка прысела да яго і, здавалася, ўжо ўсё зразумела.

Тэрмін падоўжылі... На два гады, — толькі і змог вышнудзі Дубоўка.

У той дзень яго ўпершыню не дакаліся на працы...

Напрыканцы лета — новая нечаканка: вырашлі рамантаваць іхні дом, і ўсе сем'і мусілі перабрацца ў доўгіх хлечушчых пачав. Восень (некалькі галзін да працы і ўвесь вечар) ён дапамагў будаўнікам даводзіць да ладу сваю "кватэру", каб не сутрапіць з хлечушч. Здымаў новы пакой не хапіла б грошай.

8 Сонца... Мяккае сонца над галавой. Тамі жайравы і лёгкая хмарка. І вазера блакіта. А наперадзе — агародніцкі хатні. Лавару ўсміхалася Дубоўка, і сцешка, па якой ідуць ён з жонкай і сынам, вост-вост пачне свой апошні паварот да вазера.

Луг чамусь няясношаны, шмат зеляні нарасло ў траве, сабавіа ў ладчце, адкуль паказваўся-вырастае трактар з прычэпленым вагонам.

Трактар стары, увесё ў іржы і гэразі, але металевыя колы-васцёрнікі коілішча справуна: вост-вост пераэрзлі ўжо сеежы і прыслепшлі масурачч.

Каб не патрапілі пад гэтыя шчырыя колы, яны збачылі і пайшлі да вёскі напракці, аліан трактар з вагонам адрэзж з зноў крутнуў да іх. Руляваў чалавек, добра знаёмы па газетных фотаздымках: трызніскі ўзлётны бровы, доўгі масіну нос, вастлавыя шчокі...

Сталін — наліваў рухавы — скончыў на зямлю, пастукаў кулаком па дошчак вагона, а ў адказ — у то галасоў крыві.

— Ну тихо, тихо... — буркнуў Сталін і палым паваў Дубоўку. — Давай і тэба коітаю...

І тут як хтосьні нябачны падліхнуў у іх стражны вагон. Сіліўся працінашчу да закратаванага вакна, распікаў сілікі лалыя пель, аднак іх ўсё болей і большала, і тады ён выбіў у сцяне некалькі дошчак, высукуў галаву — а мяккіны вакол яго незнаёмка, чужыя. Сонца спераду салзіла-заходзіла, акурат нібыта ў трактарную трубу — па-чарнае ад матарной коішчы.

І за рулём ужо не Сталіна постаць, а катосыі незнаёмка рослага і дужага. Прамаленна ватуку на плячых ледзь сыходзіла, калені над рулём узвышчалася. І галава вялікая, з нестарэчэй яшчэ лысына. Ад ветру азідаля валасы ў нім узнімаюцца — доўгі катун над правам вукам.

Яны большае, нім-ка-катун на катун апалае, і яго кіроўца агрэсіўна прысінюў зноў на ласіны зачэсвае.

Дубоўка спрабуе далей дошкі раскруціць, хоча кірунці, аднак не хапае паветра, вагонная сіяна варушыцца і зашкіе яго.

Пачакайца, пачакайца... — ускрывае кіроўца і раз-пораз азварае: цыганавыя бровы, чорныя, як сукі, вочы, багатыя вусы пал мяккістым косам, задаровія, як часночныя, зубы.

І раптам вагон перастае кідаць — колы пакаціліся па асфальце. А наперадзе — шэры будынак менскай турмы-амерыканкі, толькі чамусь замест круглых вёсак — крамлёўскія катвалы, з Чырвонай плошчы.

А пажылі імі — вялікая жалезная брама, перад якой кіроўца ліха тармазнуў, спешка скончыў з трактара, абіраў аб кола гэраз з падшваў явіліся боты і пастукаў кулаком у браму.

Анікто не адзавяўся. Тады ён пачаў шаліць нагой:

— Ахураўшай, маць вапу!... Стук мошын, нервовы, ажно ржа ідзе.

Открыайте! — Жонка сполішана ўскалілася першай, адчыніла дзверы марудліччя — і раз'ятрыні энкауса-вель ледзь не збіў яе з ног.

У пакой увайшлі трос. Пакуль адзін стаў калі акна і дакураў шыфрату, таварышы паскідавалі на падлогу матрыцы, паварочвалі шыфрыя. Зніл з падушкі навалку і ў яе пачалі піхаць кігі і ўсё, што знайшлі рупкісігна.

Ён, ужо апрачнуты, сядзеў на табурэце калі сцяны і стоена паўраў на жонку і сына.

Круг

(Почаг.)

Пачатак на 3-й стар.

Удзянуў — і доўга, моршча-чыся, глытаў мутнаватую вадкасць. За ім — Дубоўка.

Прыкусьлі. Гаспадар зноў надымаў прайду, сабе ўжо меней. Прыкусьлі выйшлі. А тады сеў і загаворыў гучней:

— Бог дае нам радасць, ён яе і забірае... І невядома яшчэ, дзе гэтай найдай радасці лепш — тут ці... — і доктар падняў палец угору, — ші там. — Устаў, заснуў дыгготку руку ў кішню халата. — Была ў цёбе, міль-чалася... — і вышліўшы канверт, паклаў на стол.

«Южлагер. Калона №4. Лазарэт. Галоўрачы... — пазнаваў Дубоўка жончын почырк. Нервова выцягнуў ліст, нахіліў да газойкі: — Дарагія людзі... Я да-вела, што мой муж, Дубоўка Уладзімір Міхайлавіч, ципер знаходзіцца ў вашым лазарэце... — пісала жонка па-расейску, а рука паўзла ўніз — радкі былі крывяны і літары — таксама няроўныя... — Наўсям'ю на-паткала страшнае гора: трагічна загінуў адыны сын Алік. Гуляў з сябрамі на ўзлеску... і падарваў на міне. Я працу павесілі на майму мужу готую гаротную вестку, калі ён напавіўся, але яшчэ, будзе пад наглядом урача...»

Дата пад лістом...

Як жыць?

З чым?

І навошта?

Гэта самае страшнае ў жыцці — страціць тое, што ахвоту. Калі не хочаша жыцця, калі нават сіл, каб пайсці ў яго — нестасе. Не-стасе ахвоты, каб адкрыць вочы на новы дзень, не хапае волі, каб дзень той адлучыць ад ночы...

Адным, што звязвала яго з сённяшнім...

І, магчыма, заўтрашнім, заставалася жонка, пакінуці Марыя. Пайсці з жыцця аднаму — зарадзіць най-перш ёй...

Ён пачаў баяцца, што спале-ны мозг забудзе вобраз сына — і адзін за адным пісаў лісты з про-сбай да жонкі выслати яму Алі-кава фота. Адаку не было, і яму ўжо са страхам думалася, што за-стаўся і без Марыі...

...толькі праз дзве зымы да іх зноў пачалі даходзіць газеты, затым — лісты ад родзічаў. Сябры ж сюды не пісалі, сябры, здавалася, ўжо і не было. Чыро-вая Армія ішла на Захад, а на Далёкім Усходзе працягвалася будаўніцтва чыгункі — крок за крокам, жыццё за жыццём.

Зрэзанымі вясёлкамі твар но-вага начальніка лагера, хто чыр-воныя бясоння вочы нічога до-брага, здавалася, не прадвядзілі — і тут:

— На вас прыйшлі палены. Будзем рыхтавацца да вызвален-ня. Куды хацелі б мець накіра-ванне?

Дубоўка ўважліва ўгледзе-ўся ў начальніка, блізу сарка-гадоў — ранняя сінява, кавані-скія рыскі, пусты левы рукаў зняў падшпунты пад папругу; маёрска пагоны.

— Дык куды накіроўваць?

— У Маскву...

— Ой у Маскву? Ні ў Маскву, ні ў Маскоўскую вобласць, ні ў сталіцы рэспублікі нехта...

Дубоўка хмыкнуў, пахітаў гла-вай і сказаў абудна:

— А да сонца можна?

— Да сонца? — не зразумеў маёр.

— Так. Скажам, у Грузію. Хочацца косці разарэць. Ды і сэрца, бывае, дэзінфекцыя зда-цца...

Маёр доўга перабіраў папе-ры, двойчы ўставаў да карты, а потым нечакан радасна здзіўіў:

— Што ж, пайшоў пас на ку-рорт, пад самае мора. Расея, Грузія, Мінтралі. Грыдзе сваю бараду.

— Буду старацца...

— Дубоўка торапка забраў ад маёра паперы, зноў хігнуў галавой і спытаў: — Маёр, на якім фронце вас такі?

— Беларускім. Пад Вые-скам. Дакладней — пад Леле-лем... Горад такіе...

— Ведаю. Мая радзіма...

Праз паўмесяца Дубоўка ўдзякаваў бухгалтэрам у чына-заўсе Нарэзні. Яе неўзабаве ў Угдзілазі, раённы цэнтр Мінтралі, прыхілаў і жонка. Ён прызначыў настаяніцкай матэ-матыкі ў суседняй Нарэзні Хэ-ры, паміж сёламі — выклік яе, побач — прыгожая горная рачка Інтры, чыя інаградная палі, вечныя горы наўко і пра-каветнае сонца.

Пасля лагера готула, калі за ласунак быў і падкоркавы белы слой сасновых барвёнаў, надзіва пахлі ванілінам, — віна-град з жывіцкай вадкай, пасля рабскай працы на чыгу-нцы, асабліва ў апошнія два гады, калі лагерамі злучалі дарогу каля Чыты і чалавек у вайсковай форме, — зніклава і разубо-на папазачны на ўсё па чарзе, прапанаваў сесці.

— Прысядзем потым...

Збірай мяне ў дарогу, — голас Дубоўкі размернаў, спакойны.

А на яе найшло аняняне. Праз сілу паўварушыла галавой, абурана зірнула на «вайсковца» — начальніка райаддзела МДБ:

— У якую дарогу?.. За што ж шпэр?

Дубоўка з жонкай у Почаг.

Той скрываў вусны, зноў і пакурыў у руках фуражку:

— Есць распаралжэнне з Масквы... На ўсё, што быў у ла-герах...

Атагомішная, яна пачала збіраць рэчы, кала на стол, затым, забывшыся, неслас назвад, і ўсе ўтрох мужчыны пачалі да-памагаць.

— Ну, хадзем правядзем, — шануў ёй Сёмікін.

Быў люты 1949-га. З ганку спалішана ўспрынула стайка ве-раб'ёў, закружыла над падоўж-ка — але так і не асмельлася зноў сесці.

Яны марудна прайшлі да саўзняў стайкі, дзе стаяла, адбіскаваючы чорным лакіраваным бокам, машына.

— Вось бачыце, я прыхацеў да гэтых варты, асабіста, — звярнуўся «дзяржабеспечны» да Марыі. — Я ведаю, які гэта чалавек...

Калі машыны ён чакала з паўска: і саўзняў, і дзеці, і старыя. Жанкі плылі, і калі-калі крыклівы галасоў з напругі.

— Чога гэта? Не пусім...

Гэта жаруна чалавек!

Прычварочны надбарае, з машыны выйшаў шафэр. Ягоны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзем нашага сябра па-чалавечы. Хадзем у сталую!

У сталую ішлі дзедзі ўсім месца. Уміг з'явіўся віно і за-куска. У «галуба» стала незва-чэйная трыва: арыштант, яго-ны начальнік кашліў, і сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мійгуйце...

— Наўсям'ю пачаў чыста ка-бур.

Аднак ад машыны ніхто не адшпур. Неспакойную паўзу пе-рарваў «галубоў» Мамкелі:

зірнуў на Дубоўку — і пачуў ад яго таксама па-грузіну:

— Добра табе, сонечны сябар.

Аліз з канваіраў пачаў збірацца, і старышы хмура асудзіў яго:

— Куды ты спяшаешся? Куды, і цябе пытаю?..

Калі Марыя забралася ў Тбілісі, дырэктар школы суш-ваў:

— Не хвалюся, заменім табе ўрокі. Ты толькі ад нас прыве-дзі даймава смак.

У Тбілісі — пад чатырыста кіламетраў у аліз бок — яна ездзіла чатыры разы. І чатыры разы ёй шчыра і з суседнямі. Апошні раз яе выклікалі «аф-шійны» — перад аліраўкай мужа на вечнае (аляпкі) гэтыя словы турэмнага дзяжурнага) пасле-не...

13

Эшалон спыніўся ў Канску. Кароткае краснаежыя лета было ў зеніце, у вагонах — дум-ня, а ад аліраўка прайняў люты даймава смак.

Сынаўскі вывел з вагона. На прыватным пляцы, адра-жэнным з аднаго боку — драўляным плотам, з другога — жалезнымі райкамі (а па перы-метрах — канваірамі), усе чакалі «расаветвання».

Прылі валі, але ўсе, што ішоў паўз палат, нібыта не чулі тых просьбаў.

Дубоўку накіравалі ў суседні Абанскі раён, амаль на сто кіла-метраў паўночней. Там, у сіле Усцяньск, было свабодным месца выкладчыкаў нямецкай мовы, і думачы пра жонку, ссылаўся напасціўся туды.

За тыдзень яны больш-менш абсталіліся на новым месцы, і Дубоўка зноў пакінуў у брыгаду — нарыстоўваць дрывы для дзія-чага дома. Бярэны канем сіль-валі на лясную палю, затым павалі. Калісьці даводзіла Дубоўку — як найбольш дужаю і сталася ў гэты брыгады (у якую сабраў школьнікаў-паўнаваж-цаў і ўсім нялошых старых).

Перад абедам, калі ўсе са-браліся каля вогнішча, яму зама-нулася схапіць да крыніцы — з паўкіламетра ад палыня, бліжэй да дарогі. Лес там быў стары, па-гушчаны, дарога, здавалася, ледзь прайскалася скрозь тоўстыя аліны.

І тут нечаканна зусім побач — крык. Дзявоцкі крык:

— Ратуеце! — і праз сплэш-ны стог: — Пусьмі мяне, пусьмі! Не чапайце!

Дубоўка адхінуў аловую лапу — і вачам не паверыў: азірнула спіна брыгадзіра, пад ім, нібыта дзяўчына ў іхку дзяўчына. Гнеўны алітаскі твар яе — зморшчаны... Стухаўшч кулач-камі па брыгадзірскім жываце, пічычы, а гвалтаўнік, пасо-пваючы, ужо заломвае яе рукі...

Нічога не гаворачы, Дубоўка паднімае брыгадзіра і адымае да аліны. Уміг ускоквае і з крыкам знімае ў лесе дзяўчына (і адымае сюды патрапіла).

Агулоўтае брыгадзір:

— Ты шчыра ўспомніў пра гэта... — зносла адымаўшыся і сплывае пад ногі. З носта цяж-кроў — напаміна ад дзявоцка-кулачкі. — Яшчэ пашкадуеш!

Я, смаркач сабачы, ужо лашчыў гадоў успамінаю, — і ўдзяку ў адказ Дубоўка. — І не такіх сыхнуўшы, як ты!

А праз дзень яго выклікалі ў аддзел МДБ. Наліса стрыханы капітан перагартуў ягоную спра-ву і прайсёў:

— Што ж гэта вы, грамад-зянін Дубоўка, рухавік-ласт-вае займаецеся? Ды яшчэ пры-гэтым на Савешскую ўладу на-варовае? Як так?.. — і зірнуў у паперы: — Дзяўчына гадоў яна ў вас адабрала? Не разумею, акая напай науку.

Памучаў, папшыр патыліцу — і вынес прысуд: — Збірай свае ма-наткі і... іду ў Почат, каб пра-цае тут не чулі.

Яшчэ сто кіламетраў на поўнач, у тайгу. Па глыбокіх калдобінах, ажно машына цера-карамна змяла, ледзь-ледзь да-екалі да Байкана. Далей сунуцца шафэр адмовіўся.

Тры дні прасядаў на клун-ках, пакуль не вырчуў кал-даскі: прыехаў у Почату па адыс. Адыс не раздзяў, але спада-рожнікаў забраў. Рэчы пагзулілі на палову, а самі пайшлі з кіламетраў тайгой.

Чым далей — тым больш даймаў жыць. Усё ў перамяш-кама, машына, макрэй... Не прайсёў, не спыніўся. Бачачы пакуты Марыі, капітан даў ёй сваю сетку. І ён ажно дыкаў стаў лятэць.

(Заканчэнне будзе.)

На паўдарозе конь спудзіўся, падвода наскоціла на патырча-ку і перавярнулася.

Што рабіць? Разбіраць увя-заныя клункі, а затым — зноў укладваць?

І Дубоўка матнуў рукою, пад-лез пад воз і перавярнуў яго назад. Толькі натужна крэкнуў...

Рушыл далей. І праз тры гады ўсё змянілася: тайга ас-тупіла, дарога памылка, а спе-раду бліскаў Бярэя. Ён далей бераг быў высокім, стрымстым. Як залены брыль на ім — густыя сосны.

14

Сваю хатніцу ён праектаваў вокнамі да рэчкі — на прасторны разлог, дзе злучаліся дзве таёжныя рэчкі Тара і Чайгаштэ — і ўліваўся ў большую — Біру-су. Калісьці ўсё тую мясцовасць займалі тайга, аляк з ростам паселішча яна аступала, толькі сям-там заставаліся вытэжыны ды пні.

З жытлом у Почаг была цэлая бая: длозель прыажджала шмат, і прытулку ўсім не хапала. Напачатку ён жыў у склепе, куды згрушчвалі прывезеныя рэчы. Жонка прытулілася ў ка-ляндзі, школьнага завука.

Усё восені ён піваву барвёны, узводзіў зруб. Зімой, калі выпадала вольная хвіліна, на сянях палову да будучага жытла — напаміна, па заснежа-най і мёрзлай рэчцы — астанці матэрыялы: дошкі на дах і па-лоў, бляшкі, кроквы, рубіроў.

Адрывалі даймава работа на службе. Ісці на лесапільню не-стала загроза: марыла балець абмарожана ў лагера нага. Вось і вырашыў — па жончынай па-раздзе — уладкавацца ў лятэ-шчы, у сталую.

Купілі інструмент, і ён пачаў вычыш-каваць рабры вайсковыя рамы, дзверы. Работа з дрэвам аддзяляла ад змрочнага, нават супакоўвала.

Пакуль толькі мог рыхтаваць загатоўкі. Даводзіла да ладу іх у адырмывалася. А той, хто ўмеў, не спыняўся паказваць: вушныя сталеры адварочвалі і хаваў за спінай свае выпраб...

Але ён не тэаваў: прыку-сваў язык і крэпчэй даў.

Зноў сонца ўстава па старой тайгой. Сліззавыя па прыростах хвалях сопак — і адабралася ад небажара.